

Kanta-Hämeen alueellisen Vanhusneuvoston lausunto

1. Millaisia aloitteita tai lausuntoja vanhusneuvosto on tehnyt koskien iäkkäiden omaishoidon tukea vuodesta 2023 alkaen hyvinvointialueellanne?

Vanhusneuvosto on ottanut lausunnoissaan huomioon omaishoitajien aseman ja muutosten vaikutukset hyvinvointialueen kehittämisessä ja säästötoimenpiteiden toteuttamisessa. Vanhusneuvosto on tehnyt aloitteen kuntien, hyvinvointialueen ja muun valtionsektorin yhteisen palvelupisteen toteuttamisesta, ns. PATI-aloite infopisteen perustamisesta. Vanhusneuvosto on tuonut esiin myös digipalveluiden ongelmat iäkkäille. Vanhusneuvoston edustaja on ollut myös mukana lyhyt- ja pitkäaikaisen asumispalvelun kilpailutusspeksien laadinnassa.

2. Mitkä asiat toimivat mielestänne hyvin iäkkäiden omaishoidon tuessa hyvinvointialueellanne?

Omaishoidettavien päivätoiminta toimii ainakin jotenkin niissä kunnissa, joissa sitä vielä järjestetään. Oma Hämeen alueella omaishoidon myöntämiskriteerit ovat selkeitä ja yhteistyö palveluohjaajien kanssa on sujuvaa.

3. Mitkä ovat iäkkäiden omaishoidon tuen heikkouksia ja ongelmia alueellanne?

Omaishoitajien lakisääteisten vapaiden käytön erilaiset mahdollisuudet ja se, että palveluseteli ei ole käytössä.

Lisäksi

- Palkkioiden pienentämiset hyvinvointialueen säästötoimenpiteinä
- Ensilinjan käyttöönotto: palveluohjaajan tavoittamattomuus
- Päivätoiminnan supistaminen omaishoidettavilta ja joissain kunnissa päivätoiminnan kokonaan lopettaminen
- Yksinäisyyden lisääntyminen
- Lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon paikkamäärän ja laadun vaihtelut. Saatu paljon palautetta: isoista yksiköistä, etenkin muistisairaiden omaisilta on tullut palautetta turvattomuudesta ja vaaratilanteista
- Lakisääteisten kuntoutuksien puuttumiset
- Intervallipaikkojen vähentäminen ja siitä johtuvat pitkät välimatkat, mitkä (isot kustannukset, kun ei ole omaishoitajalla omaa autoa) kuormittavat omaishoitajaa ja estävät jopa vapaiden käytön.

4. Millaisia eroja iäkkäiden omaishoidon tuessa on kuntien välillä hyvinvointialueellanne?

Kuntien välisissä eroissa suurimpina ovat päivätoiminnan tavoittamattomuus, vapaiden järjestäminen ja järjestämisvaihtoehdot sekä perhehoidon mahdollisuudet.

5. Miten kehittäisitte iäkkäiden omaishoidon tukea hyvinvointialueellanne?

Kehittämiskohteita omaishoidon tukemiseksi

- Palveluohjaustoiminta toimivaksi sekä yhteydenoton parantaminen

- Omaishoitajien vapaiden järjestämiset ja erilaiset järjestämisvaihtoehdot
- Palvelusetelin käyttöönotto omaishoittoon
- Perhehoidon lisääminen, koulutukset, henkilökunnan rekrytoinnit
- Omaishoitajien tuen kehittäminen myös yöajaksi
- Myös omaishoitajien terveydentilan säännöllinen kartoitus
- Kotiin tuotavien palveluiden ja Gerbiilin käytön lisääminen myös omaishoitajien tueksi

6. Onko iäkkäiden omaishoidon tuessa sellaisia tekijöitä, jotka eivät kannusta tai estävät ryhtymästä sopimusomaishoitajaksi hyvinvointialueellanne? Jos vastauksenne on kyllä, niin kertokaa millaisia.

Omaishoitajien tuen tekijät, mitkä eivät kannusta tai estävät ryhtymästä sopimusomaishoitajaksi

- Nyt useat iäkkäät henkilöt eivät ole sopimusomaishoitajia, koska on pelko siitä, että joutuu ottamaan hoidosta kokonaisvastuun, ei saa apua ja tukea esim. pitkäaikaispaikan saanti vaikeutuu. Lisäksi omaishoitajan terveydentila voi heikentyä; saako silloin apua? Kts. kysymys 5
- Omaishoitajan palkkion pienuus sekä verotus.

7. Onko teillä muita kommentteja tai näkemyksiä aiheeseen liittyen?

Kanta-Hämeen alueellinen vanhusneuvosto on esittämässä omaishoitajien edustajaa myös alueelliseen vanhusneuvostoon. Omaishoitajien asiaa pitäisi hoitaa sekä toimintaa kehittää kokonaisvaltaisesti alueella. Huomiota tulee kiinnittää myös omaishoitajien jaksamiseen. Omaishoitajien yhdistykset kuuntelevat omaishoitajia päivittäin.